

‘Vrijheid en verantwoordelijkheid’

Gemeenten dragen steeds meer taken en verantwoordelijkheden over aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Ook bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ze nemen de rol van regisseur aan en maken structurele afspraken met anderen over hun bijdrage aan een schone leefomgeving. Gemeente Schoon speelt in op deze ontwikkeling en ondersteunt gemeenten die met regie aan de slag willen. Maar wat verandert er precies?

Regie kennen we al uit welzijn en zorg, sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast zien we het fenomeen al langer in lokale veiligheid. Denk aan buurtpreventie, waarbij bewoners en politie de handen ineen slaan. De gemeente neemt als regisseur een faciliterende en procesbegeleidende rol in. En geeft burgers de ruimte en vrijheid om, binnen gegeven kaders, zelf hun taken te bepalen en te organiseren. De rol van de gemeente als regisseur staat inmiddels in steeds meer coalitieakkoorden te lezen. Zo noemt de gemeente Teylingen het akkoord ‘Regisseur en bereik meer’.

Wijkdeals, gesprekken en convenanten

Ook bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte pakken steeds meer gemeenten een regierol. Breda sluit bijvoorbeeld wijkdeals met bewoners: die onderhouden het groen in ruil voor een vergoeding. Dezelfde gemeente maakt ook afspraken met winkeliers over het beheer van het winkelcentrum. Gemeente Vlissingen gaat met inwoners in gesprek als ze iets willen doen in de wijk; de

gemeente levert daar dan een tegenprestatie voor. Zwolle sloot een convenant met scholen, winkeliers en politie tegen zwerfafval. En ook Rotterdam, Bronckhorst en Beverwijk delen verantwoordelijkheden en taken met inwoners en ondernemers.

De trend

Deze ontwikkeling past in de trend van zelfredzame en bij de leefomgeving betrokken bedrijven en inwoners. De tijd is voorbij dat gemeenten alle zorg voor het beheer en onderhoud van de omgeving op zich namen. Deze taken zien zij steeds meer als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van iedereen die gebruikmaakt

De gemeente neemt als regisseur een faciliterende en procesbegeleidende rol in

van de openbare ruimte. Een andere reden voor regie: bezuinigingen dwingen gemeenten tot een innovatieve aanpak. Wie goed regisseert kan onderhoudskosten besparen. Maar wat vraagt dit van gemeenten?

Sturen en loslaten

Bij regie gaat het om het structureel overdragen van verantwoordelijkheden en taken. Regie gaat verder dan participatie, waarbij de gemeente op alle fronten de touwtjes stevig in handen houdt. Belangrijke voorwaarde voor succes van regie in de openbare ruimte is een langetermijnperspectief, waarbij gemeenten een langjarige samenwerking starten met partijen als woningbouwcorporaties, scholen, winkeliers en burgers. Dat begint met een duidelijke en gedeelde visie over het gezamenlijke doel dat partijen willen bereiken, een visie over de verdeling van de verantwoordelijkheden en de manier waarop wordt samengewerkt. Het is verder van belang dat afspraken structureel zijn. De gemeente is als

Lees verder >

(vervolg van blz. 5)

regisseur de spin in het web en moet de externe partijen betrekken om afhaken te voorkomen. De gemeente bewaakt de lijnen waarbinnen kan worden gekleurd en stimuleert en faciliteert de andere partijen om dingen op te pakken. Sturen én loslaten dus. Steeds weer initiatief tonen en contact houden met alle partijen is belangrijk voor blijvende resultaten.

Gemeenschappelijk belang helder krijgen

Regie betekent tweerichtingsverkeer tussen gemeenten en externe partijen, die ieder hun eigen prioriteiten en belangen hebben. De gemeente wil bijvoorbeeld bezuinigen, sociale cohesie versterken en een minimaal schoon niveau. De woningbouwcorporatie wil bijvoorbeeld concrete afspraken over onderhoud en beheer, inrichting van openbaar groen of, vanwege veiligheid, verlichting. De neuzen één kant op krijgen, vraagt van de gemeente continue aandacht voor het proces en brede kennis over wat er leeft. Ambtenaren moeten kunnen luisteren, motiveren en overtuigen. Het gemeenschappelijk belang van een schone buitenruimte, een fijne, veilige leefomgeving en een andere verdeling van verantwoordelijkheden moet door iedereen worden erkend. Natuurlijk, iedereen vindt een leefbare openbare ruimte belangrijk. Maar de meesten vinden nog steeds dat de gemeente daarvoor verantwoordelijk is; ze betalen er toch belasting voor? Door duidelijk te maken wat de gemeente wel en niet kan en wat men wel en niet kan verwachten, kun je deze beeldvorming veranderen. Dit kun je doen door het gesprek aan te gaan over relevante onderwerpen en zo agenda's aan elkaar te koppelen. Denk aan onveiligheid, hondenpoep en slecht onderhouden groen.

Interne organisatie bijstellen

Het regisseren van de openbare ruimte vraagt om ambtenaren met de juiste vaardigheden op de juiste plek. Maar het vraagt ook een andere manier van werken. Het gaat bij regie niet om geïsoleerde projecten en acties. Burgers, corporaties, ondernemers en scholen willen juist structurele afspraken maken over meerdere onderwerpen, van drugsoverlast tot lantaarnpalen. Daarom moeten de gemeentelijke organisaties van hoog tot laag dezelfde visie op de rol van de gemeente en andere partijen delen. Praktisch gezien betekent dit: intern samenwerken, dossiers koppelen en overzicht bewaren. Weg met de hokjesgeest. Dan is er een goede basis voor afspraken met externe partijen.

Elk gebied anders

Regie vergt bovendien in elk gebied een eigen aanpak. Zijn inwoners betrokken en komen ze zelf met ideeën en voorstellen? Dan kan de gemeente dit faciliteren, bijvoorbeeld door het leveren van middelen als bezems, prikkers en posters. Het initiatief ligt dan bij de burgers; afspraken worden gemaakt binnen afgesproken kaders. Zijn burgerinitiatieven schaars? Dan is de uitdaging voor de gemeente groter. Het initiatief ligt dan bij de gemeente. Een voorbeeld is de aanpak in Rotterdam, waar per wijk wordt bekeken welke afspraken over beheer van de openbare ruimte nodig zijn. Deze worden ook gekoppeld aan afspraken over veiligheid. Dit vraagt maatwerk en betekent dat gemeenten ook zelf iets moeten aanbieden.

Basis voor resultaat

Kortom, regie vraagt om langetermijnperspectief, een gedeelde visie, open en heldere communicatie met burgers en een integrale aanpak van de gemeentelijke organisatie. Klopt dit

Thematraject Regie

Met het thematraject Regie biedt Gemeente Schoon alle gemeenten ondersteuning bij de introductie van een regieaanpak voor het beheer van de openbare ruimte. Gemeenten krijgen advies bij het opstellen van een visie, de interne organisatie en het motiveren van de externe partijen. Met als doel structurele afspraken over wie wat doet. Een aantal gemeenten werkt er al mee, geholpen door Gemeente Schoon. Lees meer over dit thematraject op www.gemeenteschoon.nl/zwerfafvaltrajecten.

totaalplaatje, dan is er een goede basis om taken en verantwoordelijkheden bij burgers, bedrijven en organisaties neer te leggen. De winst? Meer sociale cohesie, het verlichten van administratieve lasten en het besparen van geld. En niet te vergeten: blijvende resultaten als het gaat om leefbaarheid. De gemeenten die we aan het begin noemden, zijn hiermee volop aan de slag. Een aantal van hun verhalen leest u in dit magazine. Gemeenten die ook aan de gang willen met regie in de openbare ruimte, kunnen hierbij rekenen op de steun van Gemeente Schoon. In het thematraject Regie kunnen ze advies krijgen bij het opstellen van een visie, de interne organisatie en het motiveren van de externe partijen. Met als doel structurele afspraken over wie wat doet.

Meer weten over het thematraject Regie? Ga naar www.gemeenteschoon.nl/zwerfafvaltrajecten. Of neem contact op met Johanna Minnaard via johanna.minnaard@agentschapnl.nl.